

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

2	5	8	8	1
---	---	---	---	---

Exam. Code :

0	4	0	4
---	---	---	---

Master of Arts (Sociology) 4th Semester
(2056)

FAMILY DYNAMICS IN CONTEMPORARY INDIA

Paper : SOC-O-843 (In all Mediums)

Time Allowed : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :- Attempt **five** questions in all including Q. No. 1 which is compulsory and selecting **one** question from each unit.

1. Answer all the following in about **30-35** words each:

- (1) Daiva Marriage.
- (2) Anuloma.
- (3) Child Marriage.
- (4) DINK Family.
- (5) Two problems of working Women.
- (6) Single Parent Family.
- (7) What are Filial Relations?

(8) Familism.

(9) Desertion.

(10) Two consequences of divorce.

10×2=20

UNIT-I

2. Define marriage. Discuss changes taking place in pattern of marriage alliances. 15
3. Discuss various forms of marriage. Write a note on child marriage. 15

UNIT-II

4. Discuss structural and functional aspects of joint family. 15
5. Critically analyze the status of women in contemporary India. Discuss various Constitutional provisions that brought changes in the status of women. 15

UNIT-III

6. Define Individualism. Discuss the impact of individualism on family stability. 15
7. Define dyadic relations. Discuss changes in fraternal relations with examples. 15

UNIT-IV

8. Define family disintegration. Do you think that family disintegration is increasing in Indian society? 15
9. Discuss the causes and consequences of disintegration of nuclear families. 15

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- प्रश्न संख्या 1 (जो कि अनिवार्य है) सहित कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर दें और प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न चुनें।

1. निम्नलिखित सभी प्रश्नों के उत्तर लगभग 30-35 शब्दों में दें:

- (1) दैवीय विवाह।
- (2) अनुलोम।
- (3) बाल विवाह।
- (4) डिंक परिवार।
- (5) कामकाजी महिलाओं की दो समस्याएं।
- (6) एकल अभिभावक परिवार।
- (7) संतान संबंधी संबंध क्या हैं?
- (8) परिवारवाद।
- (9) परित्याग।
- (10) तलाक के दो परिणाम।

10×2=20

यूनिट-I

2. विवाह को परिभाषित कीजिए। विवाह संबंधों के स्वरूप में हो रहे परिवर्तनों पर चर्चा कीजिए। 15
3. विवाह के विभिन्न स्वरूपों पर चर्चा कीजिए। बाल विवाह पर एक टिप्पणी लिखिए। 15

यूनिट-II

4. संयुक्त परिवार के संरचनात्मक और कार्यात्मक पहलुओं पर चर्चा कीजिए। 15
5. समकालीन भारत में महिलाओं की स्थिति का आलोचनात्मक विश्लेषण कीजिए। महिलाओं की स्थिति में परिवर्तन लाने वाले विभिन्न संवैधानिक प्रावधानों पर चर्चा कीजिए। 15

यूनिट-III

6. व्यक्तिवाद को परिभाषित कीजिए। पारिवारिक स्थिरता पर व्यक्तिवाद के प्रभाव पर चर्चा कीजिए। 15
7. द्विपक्षीय संबंधों को परिभाषित कीजिए। उदाहरणों सहित भाईचारे के संबंधों में हुए परिवर्तनों पर चर्चा कीजिए। 15

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਪਾਰਿਵਾਰਿਕ ਵਿਘਟਨ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਜ਼ਿਏ। ਕਯਾ ਆਪਕੋ ਲਗਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀਯ ਸਮਾਜ ਮੇਂ ਪਾਰਿਵਾਰਿਕ ਵਿਘਟਨ ਬਢ ਰਹਾ ਹੈ? 15
9. ਏਕਲ ਪਰਿਵਾਰੋਂ ਕੇ ਵਿਘਟਨ ਕੇ ਕਾਰਣੋਂ ਔਰ ਪਰਿਣਾਮੋਂ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਜ਼ਿਏ। 15

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣੋ।

1. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਾਰੇ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 30-35 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :

(1) Daiva ਵਿਆਹ।

(2) ਅਨੁਲੋਮ।

(3) ਬਾਲ ਵਿਆਹ।

(4) DINK ਪਰਿਵਾਰ।

(5) ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ।

(6) ਸਿੰਗਲ ਪ੍ਰੇਂਟ ਪਰਿਵਾਰ।

(7) Filial ਸੰਬੰਧ ਕੀ ਹਨ ?

(8) ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ।

(9) ਤਿਆਗ।

(10) ਤਲਾਕ ਦੇ ਦੋ ਨਤੀਜੇ।

10×2=20

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15
3. ਵਿਆਹ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਬਾਲ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਢਾਂਚਾਗਤ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15
5. ਸਮਕਾਲੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਵਿਅਕਤੀਵਾਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਥਿਰਤਾ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਵਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15
7. ਡਾਇਡਿਕ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਘਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਘਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ? 15
9. ਏਕਲ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਘਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15